

ОРГАНІЧНЕ АГРОВИРОБНИЦТВО ЗАКРИТОГО ГРУНТУ – КЛЮЧ ДО РОЗВИТКУ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО КЛАСТЕРУ

Р.М. Безус, к.е.н., доцент
9450457@mail.ru

Ю.С. Амеліна, аспірант
Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

Запорукою ефективного управління розвитком територій є наявність чіткого бачення їх майбутнього, яке можна досягнути через реалізацію низки тактичних рішень, що мають доповнювати одне одного. Стратегія розвитку Дніпропетровської області до 2015 року передбачає утворення спеціалізованого сільськогосподарського кластеру, який має організувати чітку структуру сільськогосподарського виробництва, залучивши до даної мети діючі підприємства I-III сфери АПК, органи місцевої влади, громадські організації та науковців. План реалізації Комплексної стратегія розвитку передбачає ряд дій направлених на формування культури споживання та виробництва органічної продукції. На жаль, на даний момент в Дніпропетровській області не існує жодного сертифікованого органічного господарства з постійним виробництвом продукції.

Потенціал для сільського господарства Дніпропетровської області можна визначити навіть неозброєним оком. Так, підприємства та домашні господарства області у 2012 році займали третє місце в Україні за обсягами виробництва свинини, так і овочів. Сільськогосподарське виробництво Дніпропетровщини, за розрахунками на основі офіційних статистичних даних, забезпечує власне населення необхідними продуктами харчування у повному обсязі та здатне забезпечувати інші регіони країни.

Проте слід враховувати суттєвий недолік при плануванні органічного агровиробництва у даному регіоні, а саме відсутність точного аналізу стану земель області. Такий аналіз є необхідною передумовою для вибору ділянки, де створюватиметься основне виробництво. Усі ж інші існуючі в регіоні умови: кліматичні, технологічні, фінансові, – здатні забезпечити виробництво продукції за органічними стандартами.

Однією перевагою на користь рішення про початок виробництва органічної продукції закритого ґрунту є час – зменшений конверсійний період. Перехідний період від стандартної технології

виробництва до органічної у рослинництві відкритого ґрунту, зазвичай, значно довший і становить три-чотири роки.

Саме враховуючи час, як основний лімітуючий фактор, отримання продукції рослинництва закритого ґрунту є найприйнятнішим варіантом почату органічного агровиробництва. По-перше, при використанні органічних складових сертифікація продукції закритого ґрунту вимагає менше часу, бо поряд з використанням органічної технології є можливість придбати органічний ґрунт з потрібними якостями та показниками родючості, на якому буде здійснюватися процес виробництва, одночасно нівелюючи вплив на продукцію забруднення важкими металами. По-друге, овочівництво закритого ґрунту дозволяє використовувати метод конвеєрного виробництва, отримуючи готову якісну продукцію протягом усього року. По-третє, урожайність овочевих культур закритого ґрунту є вищою, ніж аналогічних культур у відкритому ґрунті. Після успішного початку виробництва, можна буде підбирати види овочів та ягід згідно з персональними уподобаннями та вимогами внутрішнього та зовнішнього ринків.

Отже, органічне сільське господарство закритого ґрунту може розширити можливості для розвитку Дніпропетровщини в цілому. Планування та організація управлінських рішень щодо підготовки та створення таких органічних виробництв є основними заходами, ініціювання яких вже не можна відкладати. Реалізація цих планів можлива за участю усіх активних сил регіону: виробників продукції, місцевих громад, місцевої влади та науковців.

Для підтвердження вигідності ідеї розвитку органічного рослинництва закритого ґрунту у регіоні можна звернутися до досвіду європейських органічних тепличних комплексів. Лідерами у органічному овочево-ягідному виробництві закритого ґрунту в Європі є Нідерланди, Іспанія та Польща.

У Нідерландах та Іспанії акцент у органіці в теплицях зроблено на овочі, а в Польщі – на різноманітні ягоди, такі як: ожина, полуниця та суниця. В Іспанії популярним видом органічної тепличної культури є помідори. Іспанські фермери намагаються задовольняти споживчий попит на органічні помідори у повному обсязі протягом всього року, і тому виробники основні кошти вкладають у спеціалізовані тепличні конструкції. Зазвичай клімат в Іспанії не дозволяє у традиційних тепличних комплексах культивувати високий урожай круглий рік. Всередині звичайних пластикових теплиць стає занадто жарко в літні місяці. Для того, щоб вирощувати значні врожаї, в країні побудовано близько 15 га мультитунельних теплиць, оснащених засобами для

створення штучного клімату з автоматичним управлінням. Ця система дає змогу регулювати вентиляційні вікна, а також має режим конденсації для адіабатичного охолодження рослин. Завдяки такій технічній інновації та ретельно підбраному сорту помідорів можна отримувати продукцію без перерви понад півріччя, потім, почистивши теплицю від старих, виснажених рослин та змінивши ґрунти, можна розпочинати новий піврічний цикл виробництва. Такий процес не можливий при використанні пластикових матеріалів для теплиці. Система конденсації допомагає підтримувати здоров'я та силу рослин, навіть при високих температурах зовні. Звичайно, все це потребує значних інвестицій, але більш висока ціна такої органічної сертифікованої продукції повністю відшкодовує усі понесені затрати.

Для таких темпів і умов виробництва помідорів підходить сорт «Вишневий помідор», що росте на лозі, яка нагадує виноградну. Готова продукція продається з офіційним сертифікатом від «International Demeter certification». Цей сертифікаційний оператор є найстарішим органом з органічної сертифікації в Європі і вважається дуже авторитетним у сфері органічного сільського господарства. Його сертифікат досить важко отримати і потрібно оновлювати щорічно. Біодинамічні та органічні сертифікаційні комісії з «International Demeter certification» вимагають біорізноманіття та збереження екосистем, поліпшення родючості ґрунту, інтеграції худоби, забороняють використання генномодифікованих організмів і розглядають ферму як живий і цілісний організм. Сертифікація підтверджує виконання стандартів з боку фермерів, які, в свою чергу, гарантують споживачам високу якість продуктів харчування. Така високоякісна продукція реалізується за більш високу ціну, і націнка в середньому становить від 10 до 30 відсотків.

Особливістю органічних рослинних ферм Іспанії є те, що майже всі господарі намагаються тримати і органічних птахів, щоб мати власне органічне добриво і не залежати від ринкової кон'юнктури. В даному випадку, птахівництво є допоміжним напрямом виробництва, а основний акцент залишається на овочах та ягодах.

Органічна продукція закритого ґрунту потребує підвищеної уваги від господарів, але вона є і більш прибутковою у порівнянні з традиційною. З часом, різні види екологічної продукції сільського господарства створять в країні самостійний ринок зі стабільними цінами.

Схожі інноваційні підходи до виробництва органічної продукції в закритому ґрунті вже існують і в Україні. Наприклад, фітотронні теплиці вже багато років досліджуються в Житомирській області. Це

дає змогу зацікавленим фермерам ознайомитися зблизька з технологічними новинками та оцінити їх ефективність.

Вдосконалення сфери сільського господарства є необхідною умовою розвитку будь-якого регіону країни, а органічне сільське господарство може забезпечити регіон стабільним додатковим прибутком та підвищити конкурентоспроможність його продукції.